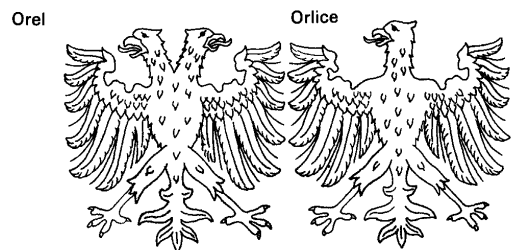
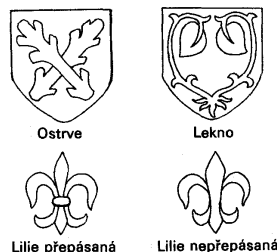

dělení štítu. Heroldské figury mají popis přednost před figurami obecnými.

Obecné figury

Kromě heroldských figur se používají ještě takzvané figury obecné. To je všechno ostatní. Protože by popis takovýchto figur byl příliš složitý, velmi brzy se mnoho obecných figur ustálilo a jejich podoba se nepopisuje. Pár příkladů je na obrázku, ale můžete si být jistí, že obecnou figurou se může stát prakticky cokoli. Figura by vždycky měla být výrazná a jednoduchá. Při popisu znaku se obecné figury uvádějí až po heroldských.

Orlel, korun (na štítě), helmů, klenotů a honosných kusů (stany, štítonoši, hesla, ...). Popisuje se shora dolů a zprava doleva, obecné figury se nepopisují. Jsou dány, popisují se pouze odchylky od obvyklého tvaru.

Znak Brna: Trojhranný gotický štít se zaoblenými boky stříbrno červený třikrát vodorovně dělený. Horní (stříbrné) břevno má poloviční šíři než ostatní tři břevna.

Znak České republiky: Čtvrcený štít, v 1. a 4. červeném poli je stříbrný, zlatě korunovaný dvouocasý lev ve skoku s červeným jazykem (český lev), ve 2. modrém poli červeno stříbrně šachovaná zlatě korunovaná orlice se zlatou zbrojí (moravská orlice), ve 3. zlatém poli černá zlatě korunovaná orlice s červenou zbrojí a se stříbrnou pružinou na hrudi (slezská orlice).

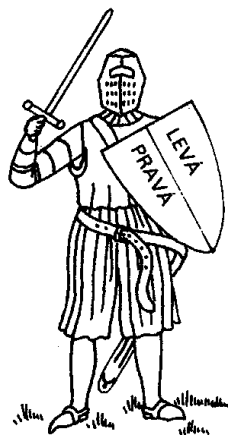
Šternberkové: v modrém poli zlatá hvězda.
Heraldici laskavě prominou.

Tak, pro začátek by to mohlo stačit. Heraldika je krásná, ale díky mnoha a různým pravidlům, která se postupem času vytvářela a stejně nebyla vždy v plné míře dodržována, je taky alespoň slovně dost komplikovaná. Pokud budete mít zájem, ozvěte se, na přání připravím pokračování.

Popis znaků

Odborně se tomu nadává blasonování a má to svoje pravidla. Pro začátek stačí vědět, že heraldika převrací strany. Na znak se dívá z pohledu nositele.

Při popisu se pak začíná popisem štítu, pokračuje se popisem heroldských figur, dále popisem figur obecných. Nakonec se uvádí popis

Piff

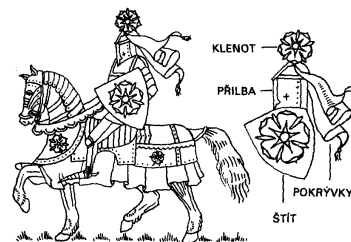
HERALDIKA

Pomocná věda historická, která se zabývá studiem souhrnu pravidel a zvyklostí, podle nichž se tvoří, určují a kreslí znaky. Zahnuje studium jejich vzniku, historie a užívání.

Toť knižní definice. Uf. Takže jinak.

Nalistujte si první stránku Twisteru a pořádně si ji prohlédněte. Vpravo nahoře uvidíte znak LLM, vpravo dole pak zjednodušený znak Nové země. Otevřete peněženku, vysypte pár mincí a obraťte je lícem dolů. Uvidíte část znaku, který můžete celý vidět na rubu každé bankovky. Projedte se městem a zkuste poznat, kde jsou hranice jednotlivých čtvrtí (jedno takové místo je kousek od klubovny vedle šalinové zastávky na Cejlu), podívejte se pořádně na vchod školy, do které chodíte, rozhlédněte se na nějakém hradě či zámku, dávejte pozor na hraničních přechodech. Tam všude a ještě na mnohých jiných místech uvidíte znaky, znaky a znaky. Lidí, stejně jako třeba psi (či mnohá jiná zvířata), mají ve zvyku označovat si svá území a své věci a dát nějak na srozuměnou, tady je to moje, tady jsem byl, to jsem napsal (postavil, vytesal) já. Každý to dělá po svém a jednou z forem se zabývá právě heraldika.

Různé znaky a symboly k označování všeho potřebného se používaly již za časů dávných faraónů. Heraldika, tak jak ji známe dnes, však vznikla mnohem a mnohem později. Vlastně docela nedávno. Až ve druhé polovině 12. století, kdy rytíři, kteří vyráželi osvobozovat Svatou zemi (Palestinu) od vyznavačů Islámu zjistili, že nějak neví, kdo se skrývá pod sousedním brněním. Začali si proto na své štíty malovat různá, již z dálky rozeznatelná znamení a kladli si za čest, když mohli použít stejné znamení, jaké použili jejich předkové. Během necelého století tuto praxi odkoukala veškerá šlechta v celé Evropě. Znaky se pak začaly používat při všech možných příležitostech a staly se i součástí

osobních pečeti. Většina dávných rytířů a dokonce i mnozí králové neuměli číst a psát. Proto jednoduše místo podpisů pečtili a i např. na náhrobní kameny si vedle svého psaného jména kladli znaky. Od šlechticů pak používání znaků převzala města, církev a řemeslnické cechy a postupem času i mnozí další. V dnešní době nachází největší uplatnění heraldika městská a státní, o něco méně heraldika rodová a naopak svůj význam prakticky úplně ztratila heraldika církevní a cechovní. Za to se velice silně uplatňuje mladší sestra heraldiky, emblematika, která se zabývá vytvářením emblémů a znaků (logo se tomu dneska nadává) různých firem a institucí a mnohá pravidla heraldiky již tak přísně nedodržuje.

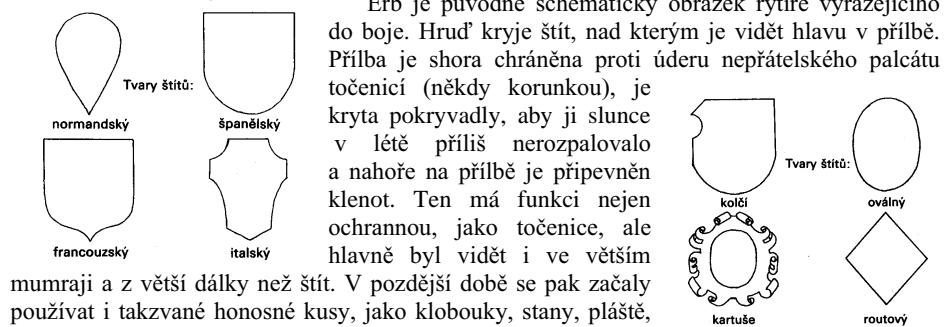

Znak nebo erb?

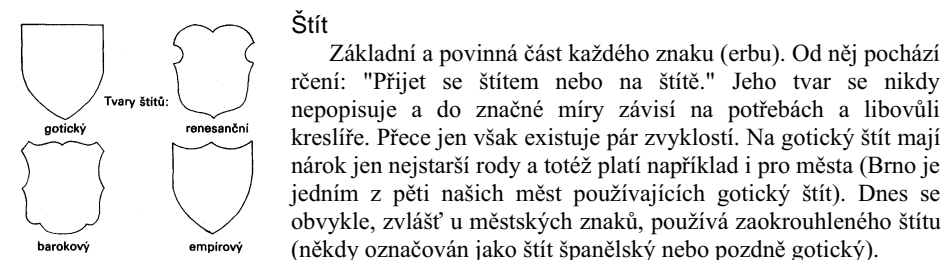
Ono je to vlastně jedno. Ať je to co je to, vždycky je to znak. O erbech mluvíme, jestliže se jedná o znak rodový. (Staročeské erb z německého Erbe znamená zděděný statek, dědic, předek) V případě měst, cechů atd. mluvíme o znacích. Ono se to ale stejně míchá (Královopolské erbovní slavnosti na paměť udělení privilegia užívat znak - městský)

Jak takový znak vlastně vypadá a z čeho se skládá

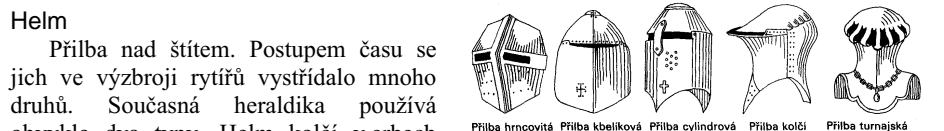
Erb je původně schematický obrázek rytíře vyrazujícího do boje. Hrud' kryje štít, nad kterým je vidět hlava v přilbě. Přilba je shora chráněna proti úderu nepřátelského palčátu točenicí (někdy korunkou), je kryta pokrývadly, aby ji slunce v létě příliš nerozpalovalo a nahoře na přilbě je připevněn klenot. Ten má funkci nejen ochrannou, jako točenice, ale hlavně byl vidět i ve větším mumraji a z větší dálky než štít. V pozdější době se pak začaly používat i takzvané honosné kusy, jako klobouky, stany, pláště, hesla, řádové odznaky a vyznamenání, štítonoši, ... To už se v brnění do boje dávno nejezdilo a příležitost dostali malíři.

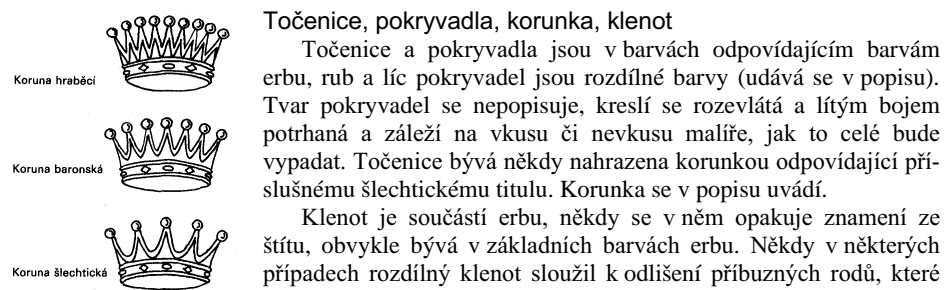
Štít
Základní a povinná část každého znaku (erbu). Od něj pochází rčení: "Přijet se štítem nebo na štítě." Jeho tvar se nikdy nepopisuje a do značné míry závisí na potřebách a libovůli kreslíře. Přece jen však existuje pár zvyklostí. Na gotický štít mají nárok jen nejstarší rody a totéž platí například i pro města (Brno je jedním z pěti našich měst používajících gotický štít). Dnes se obvykle, zvláště u městských znaků, používá zaokrouhleného štítu (někdy označován jako štít španělský nebo pozdně gotický).

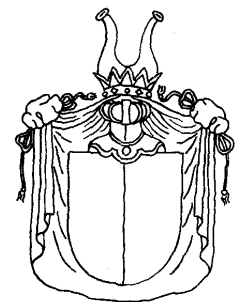
Helm
Přilba nad štítem. Postupem času se jich ve výzbroji rytířů vystřídal mnoho druhů. Současná heraldika používá obvykle dva typy. Helm kolčí v erbech nižší šlechty a helm turnajský v erbech vyšší šlechty. Helm je v přirozené barvě železa, vždy vyložen červeně, mřížka a peníz (moneta) na turnajském helmě jsou zlaté. Královské rody někdy užívaly zlatý turnajský helm. Při popisu erbu se uvádí pouze typ helmě. Obvykle bývá nad štítem pouze jeden, ale jak známo, pravidla jsou od toho, aby se porušovala.

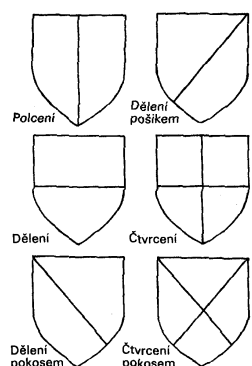
Točenice, pokrývadla, korunka, klenot
Točenice a pokrývadla jsou v barvách odpovídajícím barvám erbu, rub a líc pokrývadla jsou rozdílné barvy (udává se v popisu). Tvar pokrývadla se nepopisuje, kreslí se rozevlátá a lýtým bojem potrháná a záleží na vkusu či nevkusnosti malíře, jak to celé bude vypadat. Točenice bývá někdy nahrazena korunkou odpovídající příslušnému šlechtickému titulu. Korunka se v popisu uvádí.
Klenot je součástí erbu, někdy se v něm opakuje znamení ze štítu, obvykle bývá v základních barvách erbu. Někdy v některých případech rozdílný klenot sloužil k odlišení příbuzných rodů, které měly stejné barvy i znamení ve štítě.

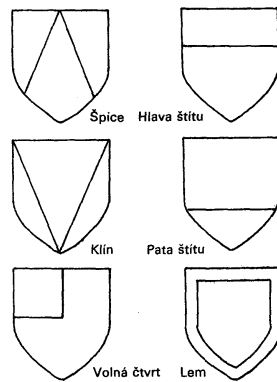
Co ještě může být součástí znaku
Je toho hodně, ale pár věcí se opakuje. Součástí městských znaků bývá velmi často hradební koruna kladená na štít. Stejně tak tzv. kartuše bývá součástí mnoha městských znaků pocházejících převážně z 19. století. Často bývají znaky doplněny znaky rytířských řádů, jejichž byl nositel členem nebo nositelem (Řád zlatého rouna), vyskytují se hesla, pláště či stany a štítonoši (to jsou takové ty báječné potvory, andělé nebo jiné postavy, co přidržují štít).

Barvy, znamení a co s tím vším
Základem všeho je barevnost a jednoznačnost. Dávny bojovník potřeboval už z dálky vědět, kdo se skrývá v té hromadě plechu, která jede proti němu. Proto původní erby byly jednoduché a výrazné a používalo se pouze omezené množství kontrastních barev a jedno-duchých znamení. Složitější erby vznikaly později, jednoduchá barevnost však zůstala.

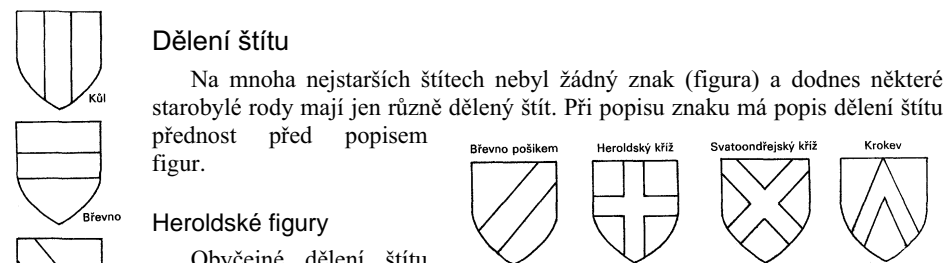

Barvy
Heraldika rozeznává barvy, kovy a kožešiny (ty se u nás vyskytují výjimečně). Kovy jsou zlato (žlutá) a stříbro (bílá). Barvy jsou červená, modrá, zelená, černá, v novějších znacích pak spíše výjimečně hnědá, purpurová, fialová, oranžová a občas se vyskytne nějaká ta hlava Turka, nebo tak něco v přirozených barvách.

Základní pravidlo heraldiky říká, že se vždycky musí lišit materiál štítu a znamení. To znamená, že nelze klást barvu na barvu, kov na kov a kožešinu na kožešinu. Toto pravidlo bývá často porušováno a ve složitějších znacích ho ani nelze vždycky dodržet.

Dělení štítu
Na mnoha nejstarších štítech nebyl žádný znak (figura) a dodnes některé starobylé rody mají jen různě dělený štít. Při popisu znaku má popis dělení štítu přednost před popisem figur.

Heroldské figury
Obyčejné dělení štítu brzo přestalo stačit a proto se začala používat jednoduchá znamení, takzvané heroldské figury. Ty se kladly na štíty ať už jednobarevné, nebo dělené. Heroldská figura vždy dosahuje až k okraji štítu a je to vlastně jakási zdvojená